

10. EXCEPȚII DE LA OBIECTIVELE DE MEDIU

10.1. Analiza Cost-Beneficiu. Analiza de Disproporționalitate

Așa cum a fost precizat în cadrul *Planului de Management actualizat aprobat prin HG 859/2016*, Analiza Cost-Beneficiu (ACB) a fost utilizată ca și instrument analitic în estimarea impactului socio-economic și de mediu (în termeni de beneficii și costuri), având în vedere aplicarea de măsuri, planuri de investiții și/sau proiecte individuale care vizează diferite sectoare economice (driveri) precum: alimentarea cu apă și epurarea apelor uzate, apărarea împotriva inundațiilor, producerea de energie, irigații și transporturi.

Astfel, analiza cost-beneficiu a fost utilizată ca și instrument analitic în procesul de identificare al excepțiilor de la obiectivele de mediu, aspect relaționat cu analiza de disproporționalitate a costurilor având în vedere aplicarea Art 4.4 și a art 4.5. În acest context, metodologia de realizare a ACB utilizată în cadrul *Planului de Management actualizat aprobat prin HG 859/2016*, a implicat atât o analiză financiară, cât și o economică (de mediu și socială) a programului de măsuri, la nivelul unui bazin hidrografic. și în cadrul căreia, disproporționalitatea a fost analizată din punct de vedere al raportului Cost-Beneficiu.

În procesul de analiză a costurilor disproporționate s-a evaluat în ce proporție costul total (de capital, operare, întreținere) este considerat disproporționat sau care este pragul peste care acest cost devine disproporționat.

Metodologia privind ACB, ca rezultat al "*Studiului privind analiza cost beneficiu aferentă programului de măsuri necesare atingerii stării bune a corpurilor de apă în anul 2021. Identificarea pragului de disproporționalitate al costurilor asociate programului de măsuri în vederea justificării excepțiilor de la obiectivele de mediu ale corpurilor de apă, conform cerințelor Directivei Cadru Apă 2000/60/EC*", elaborat de Institutul Național de Cercetări Economice" Costin C. Kirițescu este prezentată în cadrul *Cap.10.1. Analiza Cost-Beneficiu. Analiza de Disproporționalitate* din cadrul *Planului de Management actualizat aprobat prin HG 859/2016*.

Precizăm că în conformitate cu termenii de aplicare a excepțiilor - *Art 4.4, Art 4.5, 4.7 ai Directiva Cadru Apă*, în cadrul *Planului de Management actualizat 2022-2027*, analiza de disproporționalitate va fi considerată în potențialele situații care pot viza aplicarea Art 4.5, 4.7.

Tinând cont că în această etapă o serie de măsuri nu pot fi încă evaluate din punct de vedere al costurilor, ca și componenta a ACB având în vedere: procesul de identificare a măsurilor de apărare împotriva inundațiilor ca parte integrantă a actualizării *Planului de management a Riscului la Inundații*, aflat în proces de elaborare; necesitatea finalizării unor studii de fezabilitate al căror rezultat va furniza elementele de cost, analiza cost beneficiu va fi abordată ulterior publicării proiectului *Planului de Management actualizat 2021*.

Facem precizarea că având în vedere proiectul *RO Floods* (a se vedea *Cap.3.4.4. Viitoare proiecte potențiale de infrastructură*), elaborarea programelor de măsuri va include, o multi-criterială, (prioritizare a alternativelor), precum și analiza cost-beneficiu (evaluare a pagubelor evitate, a beneficiilor sociale și de mediu) pentru măsurile care se vor promova în cadrul *actualizării Planului de Management ale Riscului la inundații*. Rezultatele acestei analize, în măsura în care acestea vor fi disponibile, pot fi considerate în procesul de definitivare al excepțiilor.

Totodată se precizează că în cadrul *Proiectului Danube Floodplain - Reducerea riscului la inundații prin restaurarea zonelor inundabile de-a lungul Dunării și afluenților* (a se vedea *Cap. 3.4.3. Presiuni hidromorfologice semnificative*) a fost elaborată o *metodologie privind ACB* în relație cu restaurarea și conservarea luncilor inundabile. Metodologia propune o îmbunătățire în planul unei ACB standard, prin includerea identificării și evaluării serviciilor ecosistemice, ca și componentă a beneficiilor în planul mediului. Cu alte cuvinte

beneficiul dat de pagubele evitate, ca rezultat al aplicării măsurilor de restaurare și conservare a luncilor inundabile, este completat cu beneficiile oferite de serviciile ecosistemelor ca rezultat al aceleiași măsuri.

Indicatorii de beneficiu propuși în cadrul proiectului în relație cu diferite tipuri de servicii ecosistemice, ca rezultat direct al aplicării de măsuri de restaurare a zonelor inundabile, vor face subiectul unei analize ulterioare având în vedere posibilitatea completării indicatorilor de beneficiu pentru acest tip de măsuri.

10.2. Stabilirea excepțiilor de la obiectivele de mediu

10.2.1. Principii generale privind excepțiile de la obiectivele de mediu

În situațiile în care nu este posibilă atingerea obiectivelor de mediu se aplică excepții de la obiectivele de mediu în condițiile prevăzute de **Art. 4(4), (5), (6) și (7)** ale Directivei Cadru Apă, transpuse în legislația națională prin Legea Apelor 107/1996 cu modificările și completările ulterioare (Art. 2.3, 2.4, 2.5 și 2.7).

Excepțiile de la obiectivele de mediu sunt parte integrantă a obiectivelor de mediu, actualizându-se o dată la 6 ani prin *Planurile de Management ale bazinelor/spațiilor hidrografice*.

Conform Directivei Cadru Apă, excepțiile de la obiectivele de mediu se clasifică în următoarele categorii (tipuri):

1. prelungirea termenului de atingere a “stării bune” cel mai târziu până în 2027 (Art. 4(4) al DCA);

2. prelungirea termenului de atingere a “stării bune” după 2027 (Art. 4(4)c al DCA);

3. atingerea unor “obiective de mediu mai puțin severe” în anumite condiții (Art. 4 (5) al DCA);

3. deteriorarea temporară a stării corpurilor de apă în cazul existenței unor cauze naturale sau “forță majoră” (Art. 4 (6) al DCA);

4. neatingerea stării bune a apelor subterane, a stării ecologice bune /a potențialului ecologic bun a/apelor de suprafață; deteriorarea stării¹ corpului de apă de suprafață sau subterană (ca rezultat al: noilor modificări ale caracteristicilor fizice ale unui corp de apă de suprafață; noilor modificări ale nivelului apei corpurilor de apă subterană); deteriorarea stării corpului de apă de suprafață de la “starea foarte bună” la “starea bună” ca rezultat al noilor activități umane de dezvoltare durabilă (Art. 4 (7) al DCA).

Tuturor categoriilor de excepții identificate le sunt aplicabile două principii (Art. 4. (8), (9)):

- excepțiile care se aplică unui corp de apă nu trebuie să excludă sau să afecteze/compromită permanent atingerea obiectivelor de mediu în alte corpuri de apă din cadrul aceluiași bazin hidrografic;
- aplicarea excepțiilor să fie corelată cu implementarea altor reglementări legislative la nivel comunitar; cel puțin același grad de protecție ca și cel asigurat de către legislația comunitară existentă trebuie atins în situațiile de aplicare a excepțiilor.

În procesul de stabilire a excepțiilor aplicabile corpurilor de apă s-au avut în vedere în principal, recomandările ghidurilor și documentelor europene elaborate în cadrul Strategiei Comune de Implementare a DCA, respectiv Ghidul nr. 20 - *Excepții de la obiectivele de mediu elaborat în cadrul Strategiei Comune de Implementare a Directivei*

¹ Noțiunea de “stare” se referă la starea ecologică/potențialul ecologic și starea chimică

Cadru Apă, Ghidul nr. 36 - *Excepții de la obiectivele de mediu conform Art. 4.7²*, documentul WD2017-1-9- *Clarificarea aplicării Art. 4.4 privind extinderea termenelor în Planul de Management actualizat - 2021 și considerații practice privind termenul de 2027* și documentul WD2017-2-2- *Condițiile naturale în relație cu excepțiile DCA*.

Stabilirea **excepțiilor de la obiectivele de mediu** se realizează la nivel de **corp de apă**, fiind un proces iterativ, actualizat în cadrul fiecărui ciclu de planificare. În actualul ciclu de planificare, actualizarea s-a realizat pe baza datelor și informațiilor suplimentare (analiza de risc actualizată la nivelul anului 2021, analiza de risc aferentă perioadei 2022-2027, informații privind decalarea/prelungirea termenelor de implementare a unor măsuri, măsuri suplimentare noi, corpuri de apă redelimitate, etc.), precum și a unor date și informații ce nu au fost disponibile la momentul elaborării *Planului Național de Management actualizat aprobat prin H.G. 859/2016* etc.

Ca principiu general, aplicarea excepțiilor în contextul Art. 4.4. are la bază fezabilitatea tehnică și costurile disproporționate, condițiile naturale în contextul Art.4.4.c, respectiv nefezabilitatea tehnică și costurile disproporționate în contextul Art. 4.5.

10.2.2. Aplicarea excepțiilor la nivelul corpurilor de apă

10.2.2.1. Excepții de la obiectivele de mediu pentru starea ecologică – ape de suprafață

Din analiza actualizată a presiunilor și a stării corpurilor de apă de suprafață, coroborată cu datele furnizate de analiza de risc actualizată perioadei 2022-2027, se estimează la nivelul bazinului hidrografic Olt, din 121 și 35% de corpuri de apă cu excepții în relație cu obiectivul de mediu (stare ecologică bună/potențial ecologic bun) următoarele :

- pentru un număr de 84 (69,42%) corpuri de apă se aplică excepții de prelungire a termenului de atingere a obiectivelor de mediu având ca orizont de timp 2022-2027 (Art. 4.4)
- pentru un număr de 32 (26,45%) corpuri de apă se aplică excepții de prelungire a termenului de atingere a obiectivelor de mediu după 2027 (Art. 4.4.c)
- pentru un număr de 4 (3,3%) corpuri de apă se aplică excepții de stabilire a unor obiective de mediu mai puțin severe (Art. 4.5)
- pentru un corp de apă (0,83%) corpuri de apă se aplică excepție sub Art. 4.7.

Aplicarea excepțiilor de la obiectivele de mediu (sub Art. 4(4), Art. 4(4).c, Art. 4(5) și Art. 4(7) ale DCA) (figura 10.3.), pentru 121 corpuri de apă, s-a realizat după cum urmează:

- din 88 corpuri de apă cu excepții de prelungire a termenului 2022-2027, 67 (76,1%) sunt corpuri de apă naturale, 18 (20,5%) corpuri de apă puternic modificate și 3 (3,4%) corpuri de apă artificiale.

În cazul corpurilor de apă naturale, analiza a indicat faptul că 67 sunt corpuri de apă râuri (58 permanente și 9 nepermanente), 0 lacuri naturale, ceea ce reprezintă 76,1% din numărul de corpuri de apă cu excepții de prelungire a termenului 2022-2027 . În cazul corpurilor de apă puternic modificate, 8 sunt corpuri de apă râuri (7 permanente și 1 nepermanente), 10 sunt corpuri de apă – lacuri de acumulare și 3 corpuri artificiale, ceea ce reprezintă 23,9% din numărul de corpuri de apă cu excepții de prelungire a termenului 2022-2027.

- din 33 corpuri de apă cu excepții de prelungire a termenului după 2027, 27 (81,8%) sunt corpuri de apă naturale, 5 (15,2%) corpuri de apă puternic modificate și 1 (3%)

² http://arhiva.rowater.ro/TEST/CIS_Guidance_Article_4_7_FINAL_ENG.PDF
http://arhiva.rowater.ro/TEST/Ghid%20Art.4.7_DCA_%20RO.pdf

corpuri de apă artificiale. Excepțiile, în cazul corpurilor de apă naturale, s-au aplicat unui număr de 27 corpuri de apă râuri (21 permanente și 6 nepermanente), ceea ce reprezintă 27 (81,8%) din numărul de corpuri de apă cu excepții de prelungire a termenului după 2027. În cazul corpurilor de apă corpuri puternic modificate, 5 sunt corpuri de apă râuri (5 permanente și 0 nepermanente), 0 sunt corpuri de apă – lacuri de acumulare, ceea ce reprezintă 5 (15,2%) din numărul de corpuri de apă cu excepții de prelungire a termenului după 2027.

Excepțiile de tipul 4.4. aferente perioadei 2022-2027, aplicate la 84 (95,5%) corpuri de apă, au la bază **fezabilitatea tehnică 79 corpuri de apă (67 – 79,8% CA naturale, 9 – 10,7% CAPM și 3 – 3,5% CAA) și respectiv costurile disproporționate 5 corpuri de apă (5- 100% CAPM).**

Excepțiile de tipul 4.4.c cu termen după 2027 au fost aplicate la 33(100%) corpuri de apă din motive de **condiții naturale**, cele mai frecvente fiind reprezentate de : restabilirea elementelor de calitate biologice consecință a implementării măsurilor, condiții naturale hidrologice, etc.

Menționăm că în unele situații la nivelul aceluiași corp de apă cu excepție de tip 4.4.c, anumite elemente de calitate sunt însă exceptate sub Art.4.(4), termenul de atingere al obiectivului de mediu din perspectiva elementului de calitate respectiv, menținându-se la nivelul anului 2027.

Excepțiile de prelungire a termenelor sub Art. 4(4) și Art. 4(4)c pentru corpurile de apă sunt determinate de implementarea măsurilor de bază pentru realizarea sistemelor de colectare și epurare în special, în aglomerările umane cu mai mult de 2.000 locuitori echivalenți, a măsurilor suplimentare de construire a infrastructurii de apă uzată pentru aglomerările mai mici de 2.000 l.e., dar și de aplicarea a măsurilor pentru atenuarea efectelor presiunilor hidromorfologice.

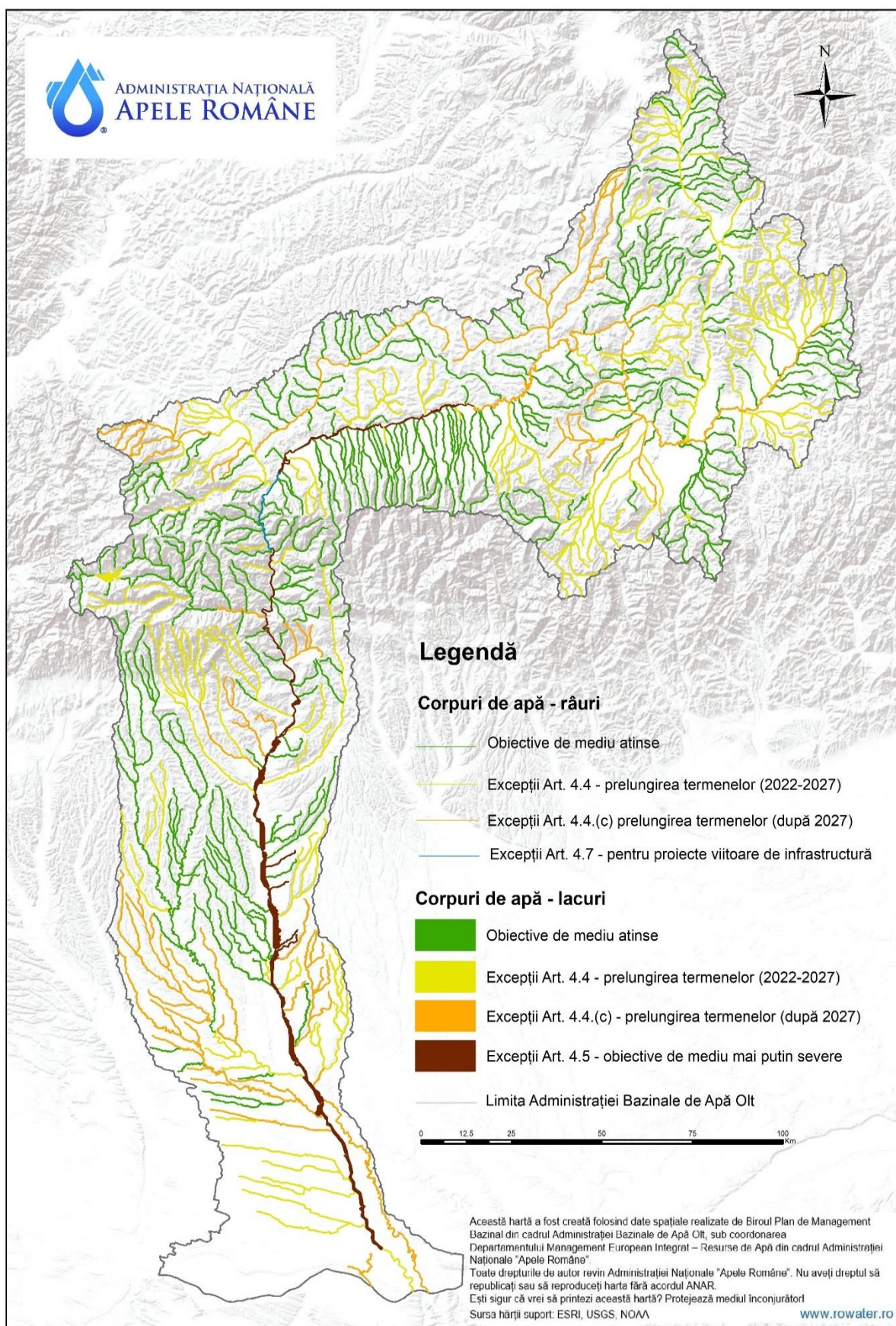

Figura 10.3. Excepții de la obiectivele de mediu pentru starea ecologică – ape de suprafață

Excepțiile de tipul 4.5. (obiective de mediu mai puțin severe) sunt aplicate unui număr de 4 corpuri de apă, reprezentând 4,5 % din numărul total al corpurilor de apă cu excepții³ după anul 2022. Dintre corpurile cu excepții pe 4(5) obiectivele de mediu mai puțin severe sunt atinse în prezent pentru toate corpurile de apă. Se menționează că din cele 4 corpuri de apă, 0 corpuri de apă sunt nepermanente, iar din punct de vedere al caracteristicilor hidromorfologice 4 corpuri de apă sunt desemnate corpuri de apă puternic modificate. În scopul nedeteriorării ulterioare a stării ecologice/potențialului ecologic al corpurilor de apă sunt identificate măsuri de bază și măsuri suplimentare ce vizează presiunile existente, iar în cazul unor presiuni viitoare se vor avea în vedere elemente privind posibilul impact cumulativ (asupra stării/potențialului corpurilor de apă) astfel încât obiectivul de mediu mai puțin sever să nu fie afectat.

În cazul corpurilor de apă cu **excepții de tipul „obiectivelor mai puțin severe”**, s-au aplicat principiile disproporționalității costurilor și al nefezabilității tehnice.

În cadrul proiectului Planului de Management actualizat, situațiile care vizează excepțiile datorate costurilor disproporționate, sunt cele din Planul de Management actualizat aprobat prin HG 859/2016.

Precizăm că în prezent la nivelul INHGA se află în derulare *Studiul suport pentru implementarea debitelor ecologice, în conformitate cu cerințele DCA, pentru o serie de baraje prioritare*, care va furniza informații privind fezabilitatea/ nefezabilitatea tehnică a asigurării Qec aval de baraje. Astfel, situațiile de nefezabilitate tehnică în relație cu asigurarea debitului ecologic aval de baraj și care ar face subiectul aplicării Art.4.5 vor putea fi evidențiate după finalizarea studiului, în Noiembrie 2021.

Informații sintetice privind excepțiile de la obiectivele de mediu la nivelul corpurilor de apă sunt prezentate în Anexa 7.1. a Planului de Management a B.H.Olt 2021.

Informații detaliate la nivel de corp de apă⁴ cărui i s-a aplicat excepție de la obiectivul de mediu se regăsesc în Anexa 10.2 a proiectului Planului de Management 2021 al bh Olt, considerațiile privind condițiile de aplicare a excepțiilor fiind prezentate în Anexa 10.1.

Informațiile detaliate fac referire la tipologia și starea ecologică/potențialul ecologic, starea chimică a corpului de apă, obiectivul de mediu, zonele protejate, presiunile semnificative, tipul și sub-tipul de excepție, justificarea excepțiilor din perspectiva măsurilor ce conduc progresiv corpul de apă la atingerea obiectivului de mediu, termenul de implementare al măsurilor, precum și termenul/orizontul de timp la care se preconizează atingerea obiectivului de mediu sub excepția aplicată.

De asemenea măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor de mediu aplicabile corpurilor de apă sunt indicate în capitolul 9 – *Programul de măsuri* și în anexele aferente acestui capitol.

³ Pentru 2 corpuri de apă s-au stabilit și excepții sub Art.4.(4)

⁴ Principiul grupării a fost aplicat având în vedere ca informațiile utilizate pentru justificarea excepțiilor să fie relevante pentru corpurile de apă grupate

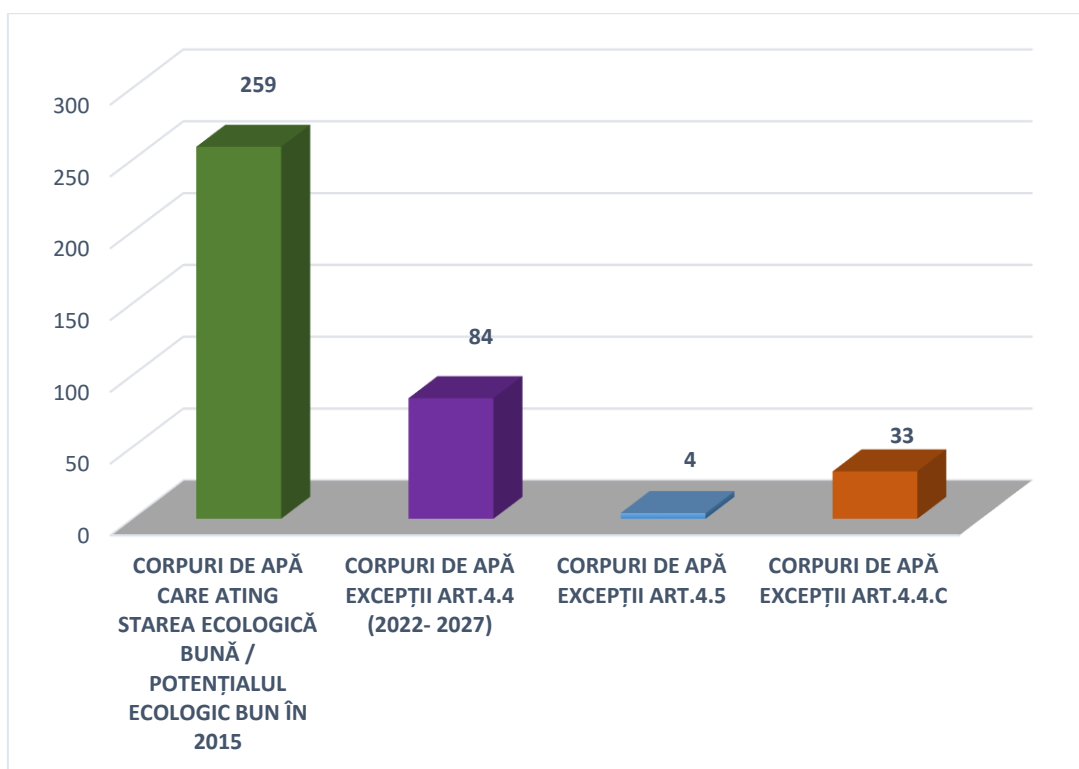

Figura 10.4. Corpuri de apă în stare ecologică bună/potențial ecologic bun (2021) și excepțiile (sub Art. 4(4), Art.4(4)c și Art. 4(5)) de la obiectivele de mediu aplicate corpurilor de apă de suprafață

Menționăm totodată că pe măsura finalizării studiilor de impact asupra corpurilor de apă, pentru proiectele de infrastructura (menționate în cadrul Capitolului 3.4.4 viitoare proiecte potențiale de infrastructură) dar și a elaborării Planurilor de Management ale Riscului la Inundații pot fi identificate situații de deteriorare ale stării/potențialului corpului de apă pentru care se impune aplicarea Art.4.7.

Indicații metodologice de aplicare a excepțiilor sub Art. 4(7) se regăsesc în *Anexa 10.1. „Elemente metodologice privind aplicarea excepțiilor de la obiectivele de mediu în cadrul articolului 4(7) al Directivei Cadru în domeniul Apei (2000/60/EC)”*.

Se menționează că numărul corpurilor de apă pentru care se aplică excepții în actualul proiect al Planului de Management este de 121, urmând ca obiectivele de mediu (inclusiv obiectivele de mediu mai puțin severe) să fie atinse pentru 91 corpuri de apă până în 2027.

Principalele sectoare de activitate care determina aplicarea excepțiilor de la starea bună - orizont de timp după 2022, precum și tipurile de impact asociate sunt următoarele: dezvoltarea urbană și agricultura, respectiv poluarea cu azot, poluarea cu fosfor și poluarea organică.

10.2.2.2. Excepții de la obiectivele de mediu pentru starea chimică – ape de suprafață

Din analiza actualizată a presiunilor și a stării/impactului acestora, coroborată cu datele furnizate de analiza de risc actualizată la nivelul 2022-2027, se estimează la nivelul bh Olt următoarele:

- nu se aplică excepții de la atingerea obiectivelor de mediu (stare chimică bună) având ca orizont de timp perioada 2022-2027 (art. 4.4);

- nu se aplică excepții de la atingerea obiectivelor de mediu (stare chimică bună) după anul 2027 (art. 4.4.c) (Figura 10.5).

La nivelul bh Olt pentru niciun corp de apă din categoria râuri, lacuri, nu se aplică excepții de la atingerea obiectivului de mediu, toate fiind în stare chimică bună.

Pentru fiecare corp de apă cărui i s-au stabilit excepții de la starea chimică, în *Anexa 7.1* a proiectului *Planului de Management actualizat al bh Olt 2022-2027*, se prezintă obiectivul preconizat; aspecte privind condițiile de aplicare a excepțiilor sunt indicate în *Anexa 10.1*.

Informații privind măsurile aplicate corpurilor de apă cu excepții în vederea atingerii obiectivelor de mediu sunt prezentate în capitolul 9 – *Programul de măsuri* și în anexele aferente acestui capitol precum și în fișele de justificare din *Anexa 10.2* a proiectului *Planului de Management actualizat al bh Olt 2022-2027*.

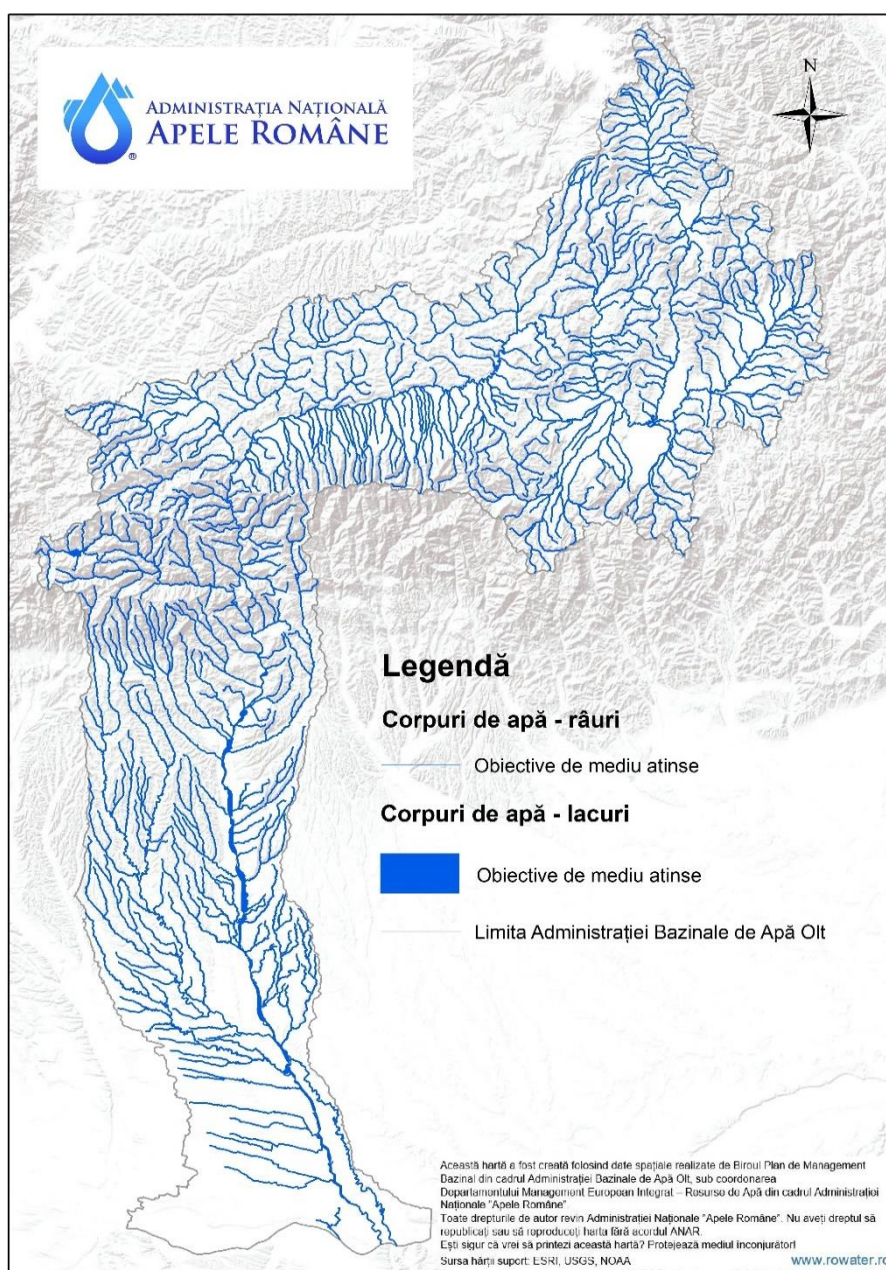

Figura 10.5. Excepții de la obiectivele de mediu (starea chimică) pentru corpurile de apă de suprafață

În *Figura 10.6* sunt reprezentate grafic tipurile de excepții conform art.4.4 (fezabilitate tehnică) și art. 4.(4).(c) (condiții naturale) pentru cele 121 corpuri de apă.

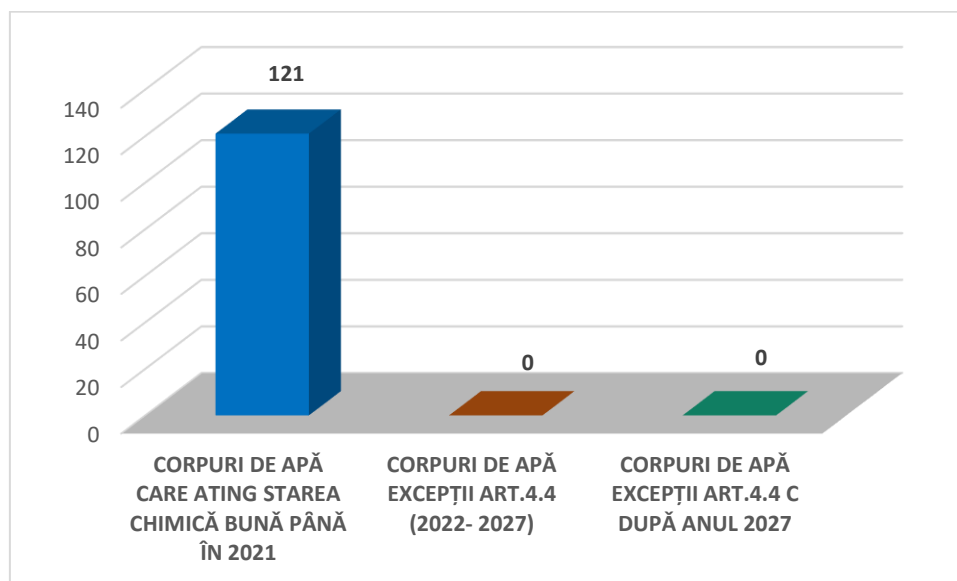

Figura 10.6. Obiectivele de mediu (starea chimică) atinse și excepții pentru corpurile de apă de suprafață

În general, la nivel național, s-a apelat la extinderea termenului de atingere a obiectivelor de mediu privind starea chimică bună a apelor de suprafață ca urmare a faptului că îmbunătățirea stării acestor corpuri de apă, până la termenul impus de DCA, nu este **fezabilă** din punct de vedere **tehnic**.

Acest tip de excepții, de prelungire a termenelor potrivit Art. 4(4), s-a solicitat având în vedere timpul necesar implementării, atât a măsurilor de bază pentru sursele punctiforme de poluare, cât și a măsurilor suplimentare stabilite pentru determinarea cauzelor insuficient cunoscute sau necunoscute de producere a poluării.

Directiva 2013/39/UE a stabilit standarde de calitate pentru mediu mai stricte pentru anumite substanțe prioritare și a introdus noi substanțe prioritare. În situația în care corpul de apă de suprafață nu atinge obiectivul de mediu din cauza acestor tipuri de substanțe, este posibilă aplicarea excepțiilor de tipul 4(4)(c).

Prelungirea termenelor prevăzute la art. 4(4)(c) al DCA este limitată la alte două actualizări ale planului de management, cu alte cuvinte, până în anul 2033 pentru substanțele existente cu standarde revizuite mai stricte și până în 2039 pentru substanțele noi prioritare (articolul 3 alineatul (1a) din Directiva 2008/105/CE modificată)⁵.

Principalele sectoare de activitate care determină aplicarea excepțiilor de la atingerea stării chimice bună după 2021 sunt următoarele: industria minieră cu poluare istorică, agricultură, dezvoltarea urbană, precum și alte surse neidentificate.

10.2.2.3. Excepții de la obiectivele de mediu – ape subterane

La nivelul bh Olt, din totalul de 14 corpuri de apă subterană, 1 corp de apă subterană reprezentând 7,15% nu atinge starea bună din punct de vedere chimic, în anul 2021, situația fiind neschimbată și pentru anul 2027.

⁵ Document tehnic privind Condițiile Naturale în relație cu excepțiile, conform DCA (Natural Conditions in relation to WFD Exemptions, Water Directors Meeting, 4-5 December 2017, Tallinn)

În cazul corpului de apă subterană care prezintă riscul de neatingere a stării chimice bune, se solicită excepții de la atingerea obiectivelor de mediu după 2027, conform art. 4(4)(c) al Directivei Cadru Apă (*Figurile 10.7 și 10.8*). Dinamica apelor subterane este mult mai lentă decât a apelor de suprafață, acest lucru făcând ca efectele măsurilor să fie resimțite după o perioadă mult mai lungă de timp.

În *Anexa 7.2* a proiectului *Planului de Management actualizat al bazinului hidrografic Olt 2022-2027* sunt prezentate corpurile de apă care au prevăzute excepții de la atingerea stării chimice bune. Nu sunt prevăzute excepții pentru atingerea stării cantitative bune a corpurilor de apă subterană, întrucât toate corpurile au atins starea cantitativă bună.

Comparativ cu *Planul de Management actualizat al bh Olt 2016-2021 aprobat prin H.G. 859/2016*, numărul corpurilor de apă subterană pentru care s-au prevăzut excepții de la atingerea stării chimice bune a crescut de la 0 la 1 corp de apă subterană.

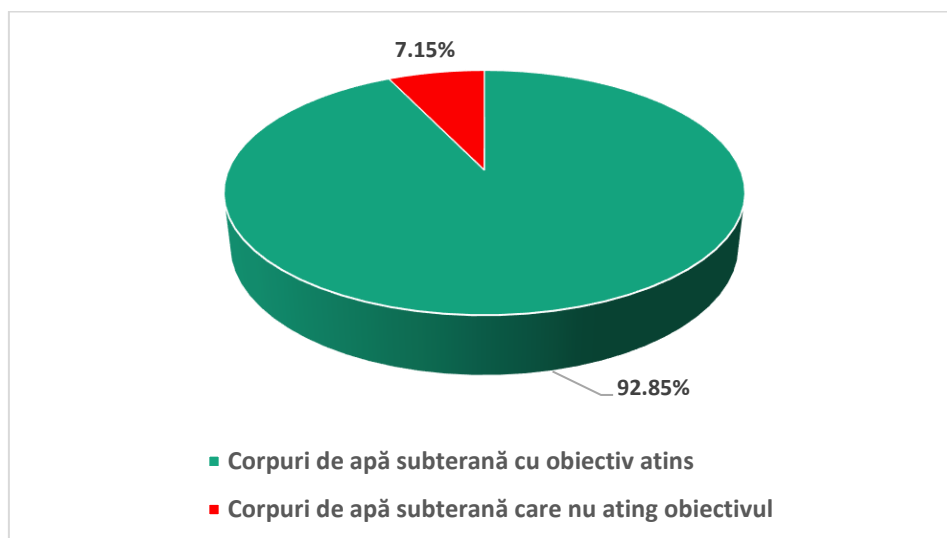

Figura 10.7. Obiectivele de mediu atinse și excepții de la obiectivele de mediu aplicate corpurilor de apă subterane (starea chimică bună) la nivelul bh Olt

Informații privind măsurile aplicate corpurilor de apă subterană cu excepții în vederea atingerii obiectivelor de mediu sunt prezentate atât în capitolul 9 – *Programul de măsuri* și în anexele aferente acestui capitol precum cât și în fișele de justificare din *Anexa 10.3* a proiectului *Planului de Management actualizat al bh Olt 2022-2027*.

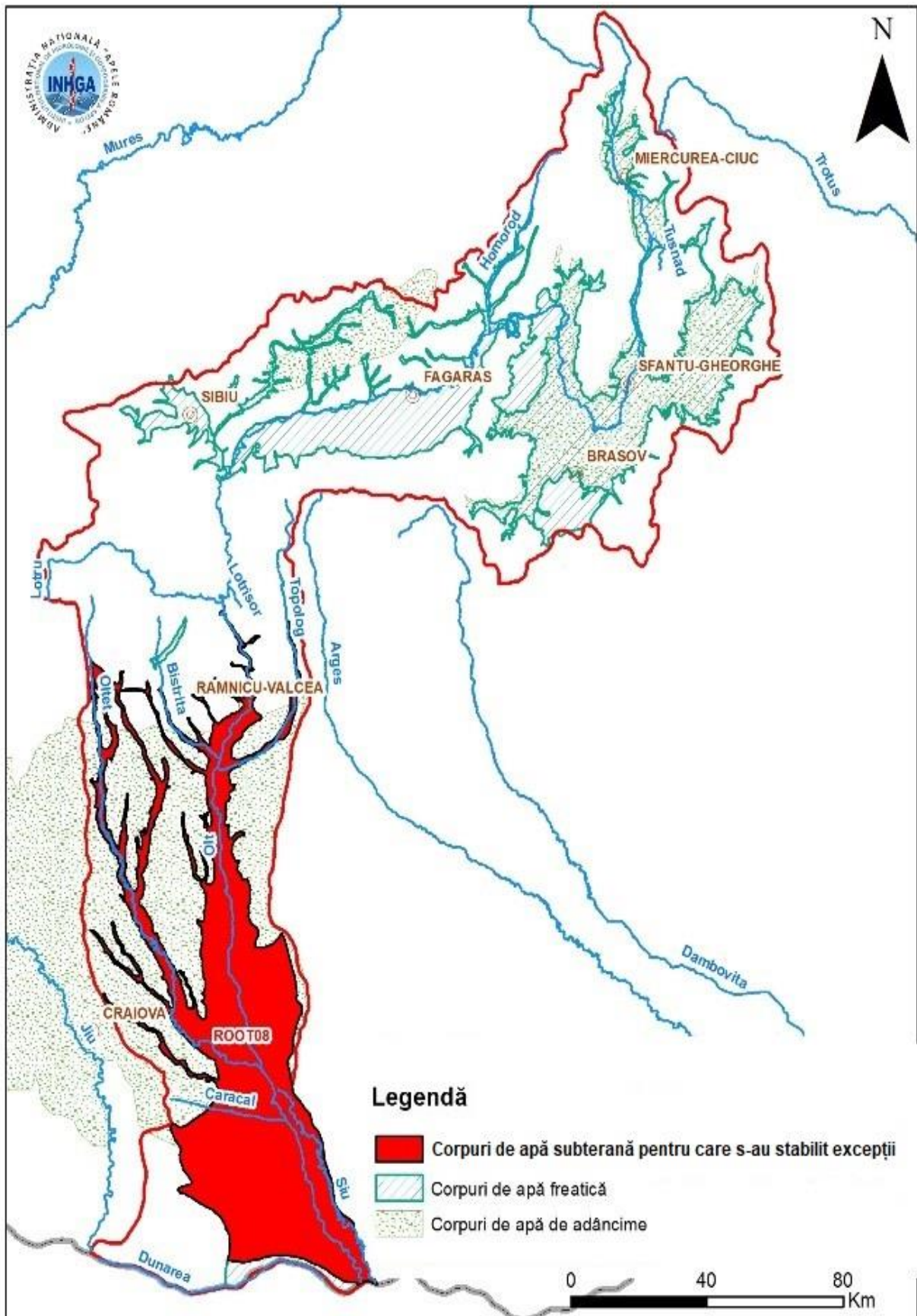

Figura 10.8. Excepții de la obiectivele de mediu (starea chimică bună) aplicate corpurilor de apă subterană